

2. Близнюк М.М. Дизайнерська творчість майбутніх фахівців у галузі технологічної освіти на основі комп'ютерної графіки. *Актуальні проблеми технологічної та професійної освіти* : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (30.05.2023 року)/за ред. М. С. Курача, І. В. Цісарук. Кременець: ВЦ КОГПА ім. Т. Шевченка, 2023. С. 24-27.

3. Nataliia Nahorna, Nataliia Orlova, Pavlo Kuzmenko, Maryna Kondratenko, Oleksandr Sotnychok, Mykola Blyzniuk, Valentyna Tsyna. Digitalization of project, technological, and design activities in the process of training future teachers of labor education and technology. *Brazilian Journal of Education, Technology and Society (BRAJETS)*. Vol. 16 No. se2: The Global Development of Innovative Technologies and their Impact on the Education P.20-29, 2023. (Web of Science).

4. Комп'ютерні технології в мистецтві: методичні рекомендації / авт.-уклад. В. Городецький. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2018. 52 с.

5. Основні принципи візуального дизайну. URL: <https://luxnet.io/uk/blog/basic-principles-of-visual-design>

Віктрова П. Є.

*здобувачка третього (освітньо- наукового) рівня вищої освіти
кафедри теорії і методики технологічної освіти
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка*

Цина А. Ю.

*доктор педагогічних наук, професор, завідувач
кафедри теорії і методики технологічної освіти
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка*

**ВАЛЬДОРФСЬКА ПЕДАГОГІКА ЯК АЛЬТЕРНАТИВНА
АНТРОПОСОФСЬКА ОСВІТНЯ СИСТЕМА ПОЕТАПНОГО
РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУ, ВОЛІ ТА ПОЧУТТІВ ДИТИНИ**

Вальдорфську педагогіку, як засіб становлення та розвитку інтелекту, волі та почуттів, у психолого-педагогічній науці найчастіше пов'язують із альтернативними освітніми філософськими гуманістичними ідеями глибокого розуміння вихованців, розглядаючи дитинство як процес неперервного особистісного зростання та саморозвитку на засадах цілісного підходу до духовного, психічного та тілесного розвитку особистості [3].

Цілісний підхід у вальдорфській педагогіці до проблем виховання, навчання та розвитку особистості дитини має витoki в історії світової педагогіки в гуманістичних традиціях Платона, Арістотеля, Ж.-Ж. Руссо, І. Песталоцці, Г. Сковороди, В. Сухомлинського, К. Ушинського та ін. мислителів та педагогів. Автором вальдорфської педагогічної системи на початку ХХ століття став Р. Штайнер, яким були запропоновані методи і прийоми виховання та навчання шляхом розвитку духовних, тілесних та душевних чинників становлення людини, впливаючи на її почуття, розум та волю [2]. Поява вальдорфської педагогічної системи була обумовлена пошуком педагогічних систем, зорієнтованих на становлення та розвиток творчої, активної, високоморальної й адаптивної особистості, формування в неї здатності до життєвої самореалізації згідно вікових потреб та особливостей розвитку.

Модель навчання на засадах вальдорфської педагогіки реалізується за концептуальними підходами до його організації за антропософським філософським вченням Р. Штайнера:

- природовідповідність вільного розвитку дитини за генетично обумовленою програмою, якою визначаються зміст навчання, створення сприятливих умов шанобливого ставлення до душевно-духовного світу дитини, визнання індивідуальності для виявлення її нахилів та здібностей;
- поетапний розвиток людини з реалізацією завдань та вимог, які висувуються окремими циклами її життя, які слід враховувати в освітньому процесі;

- вільне навчання та виховання, уникаючи покарань, примусу, відмовляючись від влади над дітьми;
- визнання свободи основним засобом виховання, навчання та творчості;
- єдність дій всіх учасників освітнього процесу на засадах їхньої духовної спільності та педагогіки дружніх відносин;
- викладання всіх предметів з першого по восьмий класи всіх учнів одним учителем з опорою на учительський авторитет на всіх етапах розвитку дітей;
- єдність душевного, фізичного та духовного розвитку дитина на засадах культу здоров'я та екології, терапевтичної спрямованості шкільної освіти ;
- полікультурна спрямованість виховання в учнів толерантного ставлення до культурних цінностей та традицій інших народів;
- акцентування уваги на трудовому та естетичному виховання у шкільній освіті із застосуванням художньо-трудова елементів під час вивченні всіх предметів;
- неприйняття насилля, увага та допомога, любов та дбайливе ставлення до дітей в індивідуалізованому процесі навчання та виховання в школі;
- відміна тотального контролю в оцінюванні навчальних досягнень учнів за принципом свободи особистості дитини [4, с. 154–155].

Провідною метою створення вальдорфських шкіл є орієнтація на соціально-світоглядне та професійне самовизначення особистості учня завдяки усвідомленню власної відповідальності та свободи, всебічному вільному розвитку за потенційними можливостями та віковими тенденціями людини. За філософією вальдорфської педагогіки, розвиток дитини повинен відтворювати еволюцію суспільства, набуваючи знань і вмінь за чітко визначними етапами, до яких організм дитини має бути підготовлений попереднім навчанням та розвитком.

Наприклад, завданням фізичного становлення та виховання дитини у перші сім років її життя є максимальний розвиток творчої фантазії, що стане основою для наступного навчання учнів у початковій школі. У цей перший семирічний період життя сутність дитини, за Р. Штайнером, повністю занурюється у чуттєве сприйняття довкілля. Емоційний контакт та взаємодія з близькими людьми, наслідування їхньої поведінки, відчуття захищеності поряд із близькими видатний педагог уважав провідним чинником розвитку дитини в період раннього розвитку [1, с. 48,171].

Друге семиріччя сприяє розвитку внутрішнього життя людини, коли здібності реалізуються у внутрішньо-духовному вимірі на засадах необхідності підтвердження авторитету вчителя, відокремлення себе від світу дорослих, можливої появи, в наслідок цього, відчуття самотності. В цей період інтенсивно розвиваються уява, пам'ять, логічне мислення, довільна увага, що сприяє розвиткові емоційно-вольової та почуттєвої сфери, формуванню ціннісних орієнтацій [4, с. 156–157].

Третє семиріччя життя людини, за вальдорфською педагогікою, характеризується посиленням усвідомлення старшокласниками свого «Я», пошуком ідеалів та формуванням цінностей та відкриттям власної індивідуальності. Можливості пізнання розширюються в результаті виконання конкретних пізнавальних проєктних завдань, сприяючи переживанням та розумінню світу на засадах феноменологічного підходу з уведення та аналізу відповідних понять.

Опанування природою та сутністю речей здійснюється, за вальдорфською педагогікою, шляхом чуттєвого світосприйняття, починаючи з рухової активності, що потребує її словесної інтерпретації для подальшого осмисленого виконання дій. Засобами стимулювання розвитку вихованців тут є відповідні їхньому вікові ігрові форми [4].

Аналіз концептуальних засад вальдорфської педагогіки дає нам змогу зробити висновок про цілісно-гуманістичну зорієнтованість цієї альтернативної антропософської освітньої системи, спрямованої на

поетапний розвиток інтелекту, волі та почуттів, починаючи від чуттєвого сприйняття довкілля, через реалізацію здібностей у внутрішньо-духовному вимірі, до сформованості ідеалів, цінностей та відкриття власної індивідуальності шляхом глибокого розуміння вихованців у їхньому неперервному особистісному зростанні на засадах цілісного підходу до розвитку духовних, душевних та тілесних чинників, результатом чого є соціально-світоглядне становлення та професійне самовизначення активної, творчої адаптивної та високоморальної особистості, здатної до самореалізації, відповідно до вікових потреб та особливостей розвитку.

Список використаних джерел

1. Ионова Е. Н. Вальдорфская педагогика: теоретико-методологические аспекты. Харьков, 1997. 299 с.
2. Краних М. Антропософские основы вальдорфской педагогики. Киев : Генеза, 2008. 277 с.
3. Мітюхіна В. Виховання вільної особистості у Вальдорфській школі. *Завуч*. 2008. № 25. С. 40–42.
4. Передерій О. Л. Вальдорфська педагогіка як гуманістично орієнтована система навчання та виховання школярів. *Науковий огляд*. 2017. № 4 (36). С. 1–8.